

नवविंशतितमः पाठः - https://www.youtube.com/watch?v=OUO3_VTWi14

१२६. ... चेत् ... नोचेत् ... इत्यस्य पुनश्चरणम्

पिपासा - जलम्

पिपासा अस्ति चेत् जलं पिबामि।

जलम् - वस्त्र-प्रक्षालनम्

जलम् अस्ति चेत् वस्त्रं प्रक्षालयामि।

निर्वाचनम् ఎన్నికలు election - मतम् ఓటు vote

निर्वाचनम् अस्ति चेत् अवश्यं मतं स्थापयामि।

भवान् शीघ्रं गच्छतु - पिता तर्जयति బిరిగిస్తున్నాడు reprimands

भवान् शीघ्रं गच्छतु, नोचेत् पिता तर्जयति।

औषधं स्वीकरोतु - ज्वरः वर्धते పెరుగుతుంది increases

भवान् औषधं स्वीकरोतु, नोचेत् ज्वरः वर्धते।

पठनं सम्यक् भवतु - उत्तीर्णता passing न भवति

पठनं सम्यक् भवतु, नोचेत् उत्तीर्णता न भवति।

१२७. -वारम् సార్లు times (एकवारम्, द्विवारम्, त्रिवारम् ... दशवारम्)

अहम् एकवारम् एव ददामि, भवान् पुनः कृपया मा पृच्छतु।

बालकः दिने द्विवारं दन्तधावनं करोति।

बालाः दिने त्रिवारं खादन्ति। किन्तु वृद्धाः द्विवारं खादन्ति चेत् पर्याप्तम्।

श्रीकृष्णः शतवारं शिशुपालस्य अपराधं सोढवान् సహించాడు tolerated।

एकम् - एक-वारम्

द्वे - द्वि-वारम्

त्रीणि - त्रि-वारम्

चत्वारि - चतुर्-वारम्

पञ्च - पञ्च-वारम्

(३०७ Also, एकवारम्=सकृत्, द्विवारम्=द्विः, त्रिवारम्=त्रिः,

शतवारम्=शतकृत्वः)

(३०८ మొదలుకొని Starting from पञ्च, पञ्च-कृत्वः ఐదుసార్లు five times;

सहस्रकृत्वः వెయ్యిసార్లు అంటే అంతంతనన్ని సార్లు thousand times)

१२८. कति-वारम् ಎನ್ನಿಸಾರ್లు How many times इति प्रश्नः

उत्तरम् - अहं त्रिवारं मन्दिरं गच्छामि।

प्रश्नः - भवान् कतिवारं मन्दिरं गच्छति?

उ - सः द्विवारं औषधं स्वीकरोति।

प्र = सः कतिवारं औषधं स्वीकरोति?

उ - माता दशवारं भवान् पठतु इति स्मारयति।

प्र = माता कतिवारं भवान् पठतु इति स्मारयति?

उ - घजनी-जनः बहुवारं भारतस्य आक्रमणं कृतवान्।

प्र - घजनी-जनः कतिवारं भारतस्य आक्रमणं कृतवान्?

१२९. दीर्घवाक्यस्य वाचनम् - एकः अभ्यासः

(క్రియతో మొదలుపెట్టి Start with a verb/equivalent) खादितवान्!

कः खादितवान्? रामः खादितवान्।

रामः किं खादितवान्? रामः फलानि खादितवान्।

रामः फलं कदा खादितवान्? रामः फलं ह्यः खादितवान्।

रामः फलं ह्यः कथं खादितवान्?

रामः फलं ह्यः हस्तेन खादितवान्।

रामः फलं ह्यः हस्तेन कुत्र खादितवान्?

रामः फलं ह्यः हस्तेन गृहे खादितवान्।

रामः फलं ह्यः हस्तेन गृहे किमर्थं खादितवान्?

रामः फलं ह्यः हस्तेन गृहे शक्त्यर्थं (शक्ति_अर्थ) खादितवान्।

रामः कति फलानि ह्यः हस्तेन गृहे शक्त्यर्थं खादितवान्?

रामः त्रीणि फलानि ह्यः हस्तेन गृहे शक्त्यर्थं खादितवान्।

सुभाषितम्

२९. आत्मार्थं जीवलोकेऽस्मिन् को न जीवति मानवः?।
परं परोपकारार्थं यो जीवति स जीवति॥

पदविभागः – आत्म_ अर्थम्, जीव-लोके, अस्मिन्, कः, न, जीवति, मानवः?
परम्, पर_उपकार_अर्थम्, यः, जीवति, सः, जीवति॥

अन्वयः, अर्थः च – अस्मिन्+जीव-लोके ఈ జీవలోకంలో in this material world,
कः मानवः आत्म_अर्थं తనకొరకు for self न जीवति?
परं కానీ but, यः पर_उपकार_अर्थं for helping others जीवति,
सः (एव) जीवति।

कथा

कश्चन महाराजः। सः बहु परिश्रमेण राज्यं परिपालयति स्म। प्रजानां हितार्थं बहु प्रयत्नं करोति स्म। तथापि सर्वदा महाराजस्य समस्याः। समस्यानां परिहारार्थं for solutions महाराजः प्रयत्नं करोति। पुनः नूतनाः नूतनाः समस्याः आपतन्ति befell। महाराजः श्रान्तः tired। सः स्व-गुरोः/स्व-गुरुवर्यस्य समीपं गतवान्।

गुरुः कस्मिंश्चित्+अरण्ये ఒకానొక అరణ్యంలో in some forest वासं करोति स्म।

महाराजः गुरु-समीपं गत्वा, कष्टानि निवेदितवान्। गुरुः उक्तवान् यत् एवं+चेत् if like this राज्यं त्यजतु भवान् इति। महाराजः उक्तवान् - 'कथं राज्यं त्यजामि गुरो! राज्ये इतोऽपि अराजकता king-less-ness भविष्यति। सर्वं विपर्यस्तं అస్థువస్తుం topsy-turvy भविष्यति।'।

तदा गुरुः वदति - 'तर्हि అయితే then भवतः पुत्राय/पुत्रस्य+कृते राज्यं ददातु!' इति।

महाराजः उत्तरति - 'मम पुत्रः बालकः। सः राज्यनिर्वहणे असमर्थः।' इति।

'एवं चेत् एकं कार्यं करोतु भवान्! सम्पूर्णं राज्यं मह्यं నాకై for-me ददातु! अहं

परिपालयिष्यामि।' इति गुरुः वदति। महाराजस्य बहु सन्तोषः – 'निश्चयेन ददामि।' इति

अङ्गीकृतवान् सः। 'तर्हि जलम् आनयतु, राज्यदानं करोतु' इति गुरुः आदिष्टवान्
ఆదేశించాడు ordered। जलम् आनीय महाराजः 'भवते నీకొరకు for-you राज्यं
दत्तवान् अहम्। अतः इदं राज्यं न मम।' इति उक्त्वा गुरवे గురువుకోసం for-the-
Guru राज्यं दत्तवान्।

गुरुः महाराजं पृच्छति - 'भवान् इदानीं कुत्र गच्छति?' इति। तदा महाराजः उत्तरति -
'अहं राज्यं गत्वा, धनकोशतः ధనాగారంనుంచి from treasury किञ्चित् धनं स्वीकृत्य,
अन्यदेशं गत्वा किमपि वाणिज्यं వాణిజ్యం trade करिष्यामि।' इति।

गुरुः उक्तवान् - 'धनकोशः मम इदानीम्! राज्यम् अपि मम एव। भवान् कथं धनं
स्वीकर्तुं शक्नोति?' इति। तदा महाराजः 'क्षम्यताम्! अहं किं करोमि इदानीम्?' इति
वदति।

तदा गुरुः वदति - 'तर्हि एकं कार्यं करोतु भवान्! अहं तु सन्न्यासी। राज्यपालनस्य
व्यवस्थां कर्तुम् अहम् अशक्तः। मम एकः उत्तमः सहायः आवश्यकः। भवान् मम
सहायः भवतु! राज्यं गत्वा, राज्यपरिपालनं करोतु! अहं वेतनं दास्यामि।' इति।

महाराजः अङ्गीकृतवान्। राज्यं गत्वा परिपालनम् आरब्धवान् మొదలుపెట్టాడు started।
मासद्वयम् अतीतम् went-by। गुरुः राज्यम् आगत्य, महाराजं दृष्ट्वा कुशल-प्रश्नं
कृतवान्। 'कथं चलति? स्वस्थं ఆరోగ్యంగా healthily चलति किम्? कष्टं किमपि अस्ति
किम्?' इति गुरुः महाराजं पृच्छति।

महाराजः 'मम किमपि कष्टं नास्ति। अहं तु सेवकः। अहोरात्रं రాత్రింబవళ్ళు day-and-
night अविश्रान्तं విశ్రాంతిలేకుండా tirelessly परिश्रमं करोमि। परन्तु कष्टं, सुखं, दुःखं,
हानिः నష్టం loss च किमपि न मां+बाधते బాధిస్తుంది trouble-me!' इति उक्तवान्।

गुरुः हसन् नव्पुत्तुन्नुवादै while-laughing वदति - 'भ्रातः तम्मूदा Oh brother!
एषः/अयम् एव कर्मयोगः। इदं न मम इति कार्यं कुर्मः चेत् कष्ट-शतानि अपि सोढुं
సహించుటకు to tolerate सामर्थ्यं भवति।' इति।

Write the following expressions in Samskritam (Video29) –

1. నువ్వు సినిమాకు వస్తానంటే నేను తొందరగా ఇంటికి వస్తాను. If you come to movie, I will come home early.
2. ఈ పుస్తకం చదివితే నువ్వు తెలుసుకొంటావు (నీకు తెలుస్తుంది). If you read this book, then you would know.
3. మజ్జిగ త్రాగితే సరే, లేకపోతే వేడి. If (somebody) drinks butter-milk okay (सम्यक्), otherwise heat (औष्यम् - यत् उष्णं hot तस्य औष्यं भवति).
4. పొద్దున్నే టీ త్రాగకపోతే నాకు కాలకృత్యమే కష్టం. In the morning, if I don't drink tea, morning-ritual is difficult.
5. చెప్పినట్లు చేస్తే ఉండు, లేకపోతే వెళ్ళు బయటకి. If you (mas-sing) do as I say stay. Otherwise, go out.
6. మందు ఉంటే జలుబు వారంలో ఉపశమిస్తుంది, లేకపోతే ఏడు రోజులూ ఉంటుంది. If medicine is there, cold reduces in one week, otherwise it stays for 7 days.
7. కుక్క అరిస్తే కరవదు అని అర్థం! If the dog barks, it means that it does not bite.
8. ఎన్నిసార్లు చెప్పాలి(చెప్పబడాలి)? How many times should (it) be said?
9. ఆ బాలుడు ఒకసారి చెబితే పట్టిస్తాడు. (Somebody) tells him once, that boy gets it.
10. చివర్లో ' 'వందే సంస్కృతమాతరం' అని రెండుసార్లు అనాలి (అనబడవలెను). At the end 'वन्दे संस्कृतमातरम्' should be said twice.

11. అతను ఆపోశన సమయంలో ఐదు సార్లు మెతుకుల్ని నోట్లో వేస్తాడు. During
आपोशनम्, he puts grains 5 times in his mouth.
12. గీతాగంగలో ఒకసారి స్నానం చేస్తే పునర్జన్మ ఉండదు. If you bathe once in Gita-
ganga, rebirth would not be there.
13. శ్రీరామ అని మూడుసార్లు అనంటే ఒకసారి విష్ణుసహస్రంతో సమానం. If you say श्रीराम!
3 times, it is equivalent with विष्णुसहस्रम्.
14. వాడికి మానసిక రుగ్మత. ప్రతిదీ మూడుసార్లు చేస్తాడు. His is mental illness. He
does everything thrice.
15. ఒకసారే చెబుతాను. రెండో సారి చెప్పను. I say (it) only once. I don't say a
second time.